

ОЗНАКИ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, СТВОРЕНИХ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Цікало Назар Володимирович

*аспірант кафедри цивільного права та процесу,
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Питання правового статусу некомерційних юридичних осіб, створених органами публічної влади, набуває актуальності в умовах трансформації, що відбувається у сфері охорони здоров'я, соціальній, гуманітарній та в інших сферах, визначених законами України, на тлі скасування Господарського кодексу України. Особливого значення при цьому набуває окреслення ознак таких юридичних осіб для належного врегулювання діяльності усього кола суб'єктів, що забезпечують реалізацію такого публічного інтересу.

Відповідно до чинного цивільного кодексу України (далі – ЦК України) юридична особа може бути створена у формі товариства, установи та в інших формах, встановлених законом [1]. Серед регламентованих організаційно-правових форм юридичних осіб в контексті окресленої тематики дослідження, доцільно згадати про установи, які, відповідно до ЦК України є організаціями, створеними однією або кількома особами (засновниками), які не беруть участі в управлінні нею, шляхом об'єднання (виділення) їхнього майна для досягнення мети, визначеної засновниками, за рахунок цього майна, та непідприємницькі товариства, які є товариствами, діяльність яких спрямована на досягнення економічних, соціальних та інших результатів і які не мають на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між учасниками (далі – некомерційні юридичні особи).

Так, вже із нормативного визначення вбачається, що обов'язковими ознаками некомерційних юридичних осіб є наявність мети діяльності, для якої створено юридичну особу, в той самий час така юридична особа не передбачає отримання прибутку для подальшого його розподілу між засновниками або учасниками такої юридичної особи.

При цьому, оскільки об'єктом дослідження є некомерційні юридичні особи, створені органами публічної влади (органами державної влади та органами місцевого самоврядування), варто зазначити ще низку ознак, що притаманні досліджуваним юридичним особам саме в силу статусу їх засновника. Закон України «Про управління об'єктами державної власності» дозволяє виділити ще низку ознак, що є спільними для усіх

некомерційних юридичних осіб, яких стосується вказаний закон, зокрема, державних некомерційних підприємств, казенних підприємств та державних некомерційних товариств [2].

Насамперед, діяльність таких юридичних осіб здійснюється відповідно до виробничих завдань, визначених уповноваженим суб'єктом державного управління або єдиним учасником. Встановлення таких завдань покликане забезпечувати функціональну спрямованість на реалізацію публічного інтересу. На відміну від приватних юридичних осіб, діяльність яких переважно спрямована на задоволення приватних інтересів їх засновників або учасників, юридичні особи, створені органами публічної влади, можуть бути орієнтовані на забезпечення суспільних потреб, виконання соціальних, культурних, освітніх, наукових та інших функцій.

Спільною є також структура джерел формування майна. До них належить державне майно, кошти та інше майно, одержані від реалізації продукції, робіт і послуг, цільові кошти, виділені з державного бюджету, банківські кредити, частина доходів від господарської діяльності, передбаченої установчим документом, а також інші джерела, не заборонені законом. Таким чином, майнова база зазначених юридичних осіб формується із поєднання державних ресурсів та власних надходжень, отриманих у процесі діяльності.

Спільною рисою є й особливий порядок розпорядження майном, що належить до основних фондів. Його відчуження або інше розпорядження ним пов'язане з необхідністю попередньої згоди відповідного органу управління, а в інших випадках допускається лише в межах повноважень та способом, визначеними законом. Відчуження нерухомого майна, у свою чергу, потребує додаткового погодження з Фондом державного майна України, який також виступає організатором його продажу.

Крім того, для всіх зазначених юридичних осіб передбачене використання фінансового плану як інструменту планування їхньої діяльності та використання коштів. Сукупність зазначених характеристик дає підстави говорити про спільну модель організації діяльності таких юридичних осіб, що поєднує державний вплив на визначення напрямів їх діяльності, особливий режим формування та використання майна і фінансове планування.

При цьому, часто поза увагою законодавця залишається регулювання діяльності установ, управління якими є, фактично, корпоративним управлінням без взаємозв'язку з корпоративними відносинами у традиційному розумінні [3, с. 88], відтак, потребує подальшого нормативного вдосконалення.

Отже, для некомерційних юридичних осіб, створених органами публічної влади, характерні 1) наявність мети діяльності, що спрямована

на реалізацію публічного інтересу та відсутність мети отримання прибутку для подальшого його розподілу між учасниками або засновниками таких юридичних осіб, 2) визначення напрямів діяльності уповноваженими суб'єктами, 3) особливий порядок формування та розпорядження майном, 4) поєднання державних ресурсів і власних надходжень, а також 5) застосування інструментів фінансового планування. Сукупність цих ознак відображає особливий правовий статус таких юридичних осіб, зумовлений публічним характером їх створення та діяльності.

Література

1. Цивільний кодекс України : Кодекс України; Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/435-15>

2. Про управління об'єктами державної власності : Закон України від 21.09.2006 № 185-V // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/185-16>

3. Кочин В. В. Юридичний парадокс державних некомерційних товариств: *circulus in demonstrando* та *red herring*. Вісник Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України. 2025. С. 84–89. URL: https://repository.ndippp.gov.ua/bitstream/handle/765432198/1140/%D0%9A%D0%BE%D1%87%D0%B8%D0%BD_%D0%92%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%BB%D1%8C%D1%94%D0%B2%D0%B0_2025.pdf?sequence=1&isAllowed=y

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-651-8-70>

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я ЖІНОК ВІКОМ 18–35 РОКІВ У ПРИВАТНИХ ЗАКЛАДАХ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ОБҐРУНТУВАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ АПРОБАЦІЇ

Чернов Андрій Борисович

*аспірант кафедри філософії факультету соціології і права
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
м. Київ, Україна*

Соціальне здоров'я жінок є багатовимірною характеристикою, що охоплює якість соціальних зв'язків, здатність виконувати обраний